

- VII. Gods Woord geeft licht. 333
 1°. door confirmatie van wat uit de natuur reeds vermoed kan worden; 333
 2°. door het exemplum perfectum v. d. lex politica van Israel. (Fr. Junius.) 334
- VIII. De conclusies hieruit voor onze maatschappij en rechtsverhoudingen. 336
 Bij de Christen-keizers geworden eene losse aaneenrijging v. Rom. en Isr. recht. 336
 Door h. standpunt v. Christel. staatkunde te zien in de belichaming der absolute monarchie v. h. Oosten (Constantijn) kwam de Christelijke religie in nog nauwer verband met den staat dan vroeger de heidensche.
 [In de Middeleeuwen onder den druk der kerk geen zelfst. ontwikke]. d. overh.] 319
 Reactie tegen die absol. monarchie 1°. v. d. kant der Renaissance i. d. Reform.; 340
 2°. in de Fransche revolutie. 341
 De methode v. h. afleiden v. rechtsregelingen u. d. lex Israël. (Fr. Junius. 335) 341
- IX. A. De doodstraf. 344
 B. De oorlog. 349
- X. De lex naturalis. 352
 Evenmin als het natuurrecht het positieve recht (Panth.), doch :
 Calvinistisch staatsrecht naar de type van elk volk.
- XI. De verhouding van het volk (*ook* onderdaan van God) tot de overheid 355
 sluit in het recht van resistentia.
- § 12. De magistratu in sua in ecclesiam relatione. 359
- I. Moeilijkheid hierbij: boven deze beide princip. onderscheiden machten *op aarde* geen hogere, om de onderlinge verhoudingen te regelen. 362
 Uitz.: Israël (*Theocratie*). 363 Mag daarom niet overgebr. op onze toestanden. 364
- II. Historisch verloop. [andere religieuze vereenigingen. 365
 (α.) Bij h. intreden der kerk i. d. wereld d. verh. v. d. overheid tot haar = die t. d.
 De gangbare meening over deze laatste verh. was vóór h. opkomen v. h. Christendom
 in A. h. Rom. rijk, 366, B. Griekenl., 371, in beginsel de *Caesaropapistische* ;
 in C. Indië en Egypte, 372, D. de Joodsche wereld, 374,
 bestond daaromtrent de *hiërarchisch-theocratische* idee (kastenstelsel).
 (β.) In de Middeleeuwen 376
 1°. de Caesaropapie teruggedrongen tot het Oosten (Byzantium);
 2° in het Westen en Noorden; de hiërarchie (Rome). [theorie weer opgenomen. 379
 Om d. suprematie v. Rome af te werpen in Duitschl., 380, en Engel., 381 d. Caes.
 De Protestanten wilden van beide paganistische machten vrij zijn. 382
 Door het Humanisme, opgekomen uit de Renaissance, 382, leidde dit
 (γ.) bij de Reformatie tot vier stroomingen : 383
 I. de Luth. Ref., uitgaande v. d. vorsten (summus episcopus): Caesarop.; 383
 II. de Anabaptist: Scheiding zonder één punt v. aanraking (kerk te heilig); 385
 [Ook de Fr. Rev. wil, doch uit omgekeerde beweegreden, op gelijke wijze verbreking v. elken
 band.] 360
 III. de Ration. (Erastus): de religie eene functie v. d. staat (Oud-Rom. idee); 386